

Innehåll

Promemorians huvudsakliga innehåll	5
Författningsförslag	6
Förslag till Lag om ändring i epizootilagen (1999:657)	6
Förslag till Lag om ändring i ordningslagen (1993:1617)	12
1 Ärendet	15
2 Direktivet	17
3 Nationell rätt	21
3.1 Epizootilagen	21
3.2 Ordningslagen	23
4 Genomförandet	25
4.1 Utgångspunkter	25
4.2 Promemorians förslag avseende ändringar i epizootilagen	26
4.2.1 Utökad anmälningsskyldighet	26

4.2.2	Restriktioner av förflyttningar av material m.m. som kan sprida smitta och registrering av sådant material	27
4.2.3	Tillfälliga bekämpningszoner	30
4.2.4	Villkor för tillträde till djuranläggningar efter ett konstaterat sjukdomsutbrott m.m.	32
4.2.5	Upplysningsskyldighet vid en omfattande epizooti.....	34
4.2.6	Andra åtgärder för att förebygga eller bekämpa epizootiska sjukdomar.....	35
4.3	Promemorians förslag avseende ändringar i ordningslagen	36
5	Konsekvenser.....	39
6	Författningskommentarer	41
6.1	Ändringar i epizootilagen (1999:657).....	41
6.2	Ändringar i ordningslagen (1993:617).....	45
	Bilaga: Rådets direktiv 2003/85/EG av den 29 september 2003 om gemenskapsåtgärder för bekämpning av mul- och klövsjuka...47	

Promemorians huvudsakliga innehåll

Promemorian innehåller förslag som syftar till att genomföra EG-direktivet (2003/84/EG) om gemenskapsåtgärder för bekämpning av mul- och klövsjuka.

I promemorian föreslås vissa ändringar i epizootilagen (1999:657) för att uppfylla direktivets krav. Ändringarna innefattar bl.a. utökad anmälningsskyldighet för enskilda och föreskriftsrätt om uppgiftsskyldighet för enskilda. Vidare införs en möjlighet för regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Statens jordbruksverk, att inrätta s.k. tillfälliga bekämpningszoner. De bemyndiganden som ger regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer rätt att meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om begränsningar eller villkor vad gäller transport eller annan hantering av djur, varor m.m. vidgas. Vidare införs ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om dokumentation av besök till en anläggning.

I ordningslagen (1993:1617) införs en möjlighet för regeringen eller, i fråga om ett län, efter regeringens bemyndigande en länsstyrelse att förbjuda allmänna sammankomster och offentliga tillställningar om det är nödvändigt för att förebygga eller bekämpa epizootier.

De lagändringar som syftar till att genomföra direktivet är avsedda att träda i kraft den 1 januari 2005.

Författningsförslag

Förslag till Lag om ändring i epizootilagen (1999:657)

Härigenom föreskrivs i fråga om epizootilagen (1999:657)
dels att 3, 5 och 7–8 §§ skall ha följande lydelse,
dels att det införs två nya paragrafer, 3 a § och 4 a §, av
följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Om en veterinär har anledning misstänka att ett fall av epizootisk sjukdom har inträffat, skall han omedelbart göra en undersökning för att fastställa sjukdomens art och i övrigt göra vad som är nödvändigt för att förhindra att smitta sprids. Den som har djuren i sin vård är skyldig att tåla det intrång och underkasta sig de åtgärder samt lämna den hjälp som behövs för undersökningen. Om det är nödvändigt för undersökningen, får ett djur som misstänks vara smittat avlivas utan ägarens samtycke.

Veterinären skall skyndsamt underrätta Statens jordbruksverk och länsstyrelsen. Länsstyrelsen skall utan dröjsmål underrätta Statens veterinär-

medicinska anstalt, distriktsveterinären och den eller de kommunala nämnder som utför uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Om det är fråga om en epizootisk sjukdom hos fisk, skall också Fiskeriverket underrättas, och om misstanken gäller sådan epizootisk sjukdom som kan överföras till människor även Statens livsmedelsverk, Smittskyddsinstitutet och smittskyddsläkaren.

Det som sägs om veterinär i andra stycket gäller också den som är ansvarig för det laboratorium där ett fall av epizootisk sjukdom konstaterats.

3 a §

Veterinär eller annan som i sitt yrke kommer i kontakt med djur eller produkter av djur och som har anledning att misstänka att ett fall av epizooti har inträffat skall skyndsamt anmäla detta till Statens jordbruksverk och länsstyrelsen. Länsstyrelsen skall utan dröjsmål underrätta Statens veterinärmedicinska anstalt, distriktsveterinären och den eller de kommunala nämnder som utför uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Om det är fråga om en epizootisk sjukdom hos fisk,

skall också Fiskeriverket under-
rättas, och om misstanken gäller
sådan epizootisk sjukdom som
kan överföras till människor
även Livsmedelsverket, Smitt-
skyddsinstitutet och smittskydds-
läkaren.

Det som sägs i första stycket
om veterinär eller annan som i
sitt yrke kommer i kontakt med
djur eller produkter av djur
gäller också den som är ansvarig
för ett laboratorium som har
konstaterat ett fall av epizootisk
sjukdom.

4 a §

Om det finns grundad
anledning att anta att epizootisk
sjukdom har inträffat, skall rege-
ringen eller den myndighet som
regeringen bestämmer, i den
utsträckning det är nödvändigt
för att motverka smittspridning,
besluta om förbud mot att be-
söka, lämna eller utföra trans-
porter till och från eller inom ett
område

1. som gränsar till ett område
där smitta kan antas förkomma,
eller

2. där det annars kan finnas
risk för spridning av smitta.

5 §

Om det är klarlagt att ett fall av epizootisk sjukdom har inträffat, skall den myndighet som regeringen bestämmer besluta om förbud enligt 4 § för de områden där smitta förekommer, eller om andra begränsningar i hanteringen av djur eller varor, allt i den utsträckning som behövs för att motverka smittspridning (smittförklaring).

Under samma förutsättningar skall regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om

1. förbud mot transporter av djur eller varor till, från eller inom områden som gränsar till områden där smitta förekommer eller om andra begränsningar i hanteringen av djur eller varor inom sådana angränsande områden, och

2. förbud mot tillträde till vissa djurstallar eller andra anläggningar där djur hålls (tillträdesförbud).

2. förbud mot tillträde till vissa djurstallar eller andra anläggningar där djur hålls (tillträdesförbud) *eller särskilda villkor för tillträde till sådana anläggningar.*

7 §

Beslut enligt 4 eller 5 §§ skall upphävas av den myndighet som regeringen bestämmer så snart det blivit klarlagt att det inte längre finns förutsättningar för beslutet.

Beslut enligt 4, 4 a eller 5 §§ skall upphävas av den myndighet som regeringen bestämmer så snart det blivit klarlagt att det inte längre finns förutsättningar för beslutet.

8 §¹

För att förebygga eller bekämpa epizootiska sjukdomar får regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om

1. slakt eller annan avlivning av djur som är eller misstänks vara smittade eller kan sprida smitta,

2. slakt eller annan avlivning av andra djur,

3. oskadliggörande av döda djur *och* produkter av djur *samt* avfall och annat material som kan sprida smitta, 3. oskadliggörande av döda djur, produkter av djur, *andra varor*, avfall och annat material som kan sprida smitta,

4. smittrening,

5. skyddssympning eller annan förebyggande behandling av djur,

6. undersökning av djur och produkter av djur i kontrollsyfte,

7. djurhållning,

8. begränsningar eller andra villkor vad gäller *hanteringen av levande och döda djur, produkter av djur, andra varor och annat material*, 8. begränsningar eller andra villkor vad gäller *förflyttning av fordon*,

9. transporter av djur och varor,

9. *begränsningar eller andra villkor vad gäller transport eller annan hantering av levande och döda djur, produkter av djur, andra varor, avfall och annat material*,

10. journalföring i fråga om djur, produkter av djur *och* djurtransporter,

10. *registrering eller journalföring av djurtransporter, levande och döda djur, produkter av djur och andra varor, avfall och annat material*,

---

¹ Senaste lydelse 2003:101.

11. oskadliggörande av skadedjur som sprider smitta
12. metoder för provtagning och analys
11. *dokumentation i fråga om besök på en anläggning där djur hålls,*
12. oskadliggörande av skadedjur som sprider smitta
13. metoder för provtagning och analys
14. *skyldighet att till Jordbruksverket lämna uppgifter som kan ha betydelse för arbetet med att förebygga eller bekämpa epizootiska sjukdomar,*
15. *annan åtgärd som har beslutats av EG-kommissionen eller som annars är nödvändig för att förebygga eller bekämpa epizootiska sjukdomar.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela de föreskrifter som behövs som komplettering av sådana EG-bestämmelser som inte faller inom tillämpningsområdet för vare sig livsmedelslagen (1971:511) eller lagen (1985:295) om foder och som finns i

1. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 999/2001 av den 22 maj 2001 om fastställande av bestämmelser för förebyggande, kontroll och utrotning av vissa typer av transmissibel spongiform encefalopati, eller

2. någon EG-förordning som har beslutats med stöd av den förordning som anges under 1.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005.

Förslag till Lag om ändring i ordningslagen (1993:1617)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 15 § ordningslagen skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Regeringen får föreskriva att allmänna sammankomster och offentliga tillställningar inte får hållas inom ett visst område, om förbudet är nödvändigt med hänsyn till att Sverige är i krig eller krigsfara eller för att motverka epidemi.

Efter regeringens bemyndigande får en länsstyrelse i fråga om länet eller del därav föreskriva att allmänna sammankomster inte får hållas om förbudet är nödvändigt för att motverka epidemi och att offentliga tillställningar inte får hållas om förbudet är nödvändigt med hänsyn till att Sverige är i krig eller krigsfara eller för att motverka epidemi.

Föreslagen lydelse

Regeringen får föreskriva att allmänna sammankomster och offentliga tillställningar inte får hållas inom ett visst område, om förbudet är nödvändigt med hänsyn till att Sverige är i krig eller krigsfara eller för att motverka epidemi *eller för att förebygga eller bekämpa epizooti enligt epizootilagen (1999:657).*

Efter regeringens bemyndigande får en länsstyrelse i fråga om länet eller del därav föreskriva att allmänna sammankomster inte får hållas om förbudet är nödvändigt för att motverka epidemi *eller förebygga eller bekämpa epizooti enligt epizootilagen (1999:657)* och att offentliga tillställningar inte får hållas om förbudet är nödvändigt med hänsyn till att Sverige är i krig eller krigsfara eller för att motverka epidemi *eller förebygga och bekämpa epizooti enligt epizootilagen (1999:657).*

Föreskrifter enligt andra stycket skall, såvitt avser epizooti, föregås av samråd med Statens jordbruksverk.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005.

1 Ärendet

Rådets direktiv 2003/85/EG av den 29 september 2003 om gemenskapsåtgärder för bekämpning av mul- och klövsjuka, om upphävande av direktiv 85/511/EEG och besluten 89/531/EEG och 91/665/EEG samt om ändring av direktiv 92/46/EEG trädde i kraft den 22 november 2003. Direktivet, som finns i bilaga 1, innehåller bestämmelser om gemenskapsåtgärder för bekämpning av mul- och klövsjuka. Direktivet skall vara genomfört senast den 30 juni 2004. Med anledning av direktivet finns behov av att komplettera befintlig nationell lagstiftning.

2 Direktivet

Direktivet innehåller bestämmelser om gemenskapsåtgärder för mul- och klövsjuka och avser såväl förebyggande åtgärder som bekämpningsåtgärder. Regler om bekämpningsåtgärder delas in bl.a. i åtgärder vid misstanke om utbrott om mul- och klövsjuka och åtgärder vid ett bekräftat utbrott av sjukdomen. Förebyggande åtgärder avser bl.a. krav på laboratorier, upprättande av standarder för diagnoser, krav på beredskapsplaner samt regler om kontrollcentrum och expertgrupper.

Direktivet är indelat i kapitel med underordnade avsnitt. Vissa tekniska regler utvecklas i bilagor.

Kapitel I innehåller bestämmelser om direktivets syfte och omfattning samt definitioner. Bl.a. definieras begreppet djur av mottagliga arter. Med detta avses tamdjur eller vilt som tillhör någon av underordningarna idisslare, svin eller kameldjur i ordningen partåiga hovdjur. I kapitlet anges även att medlemsstaterna har frihet att vidta strängare åtgärder inom områden som omfattas av direktivet.

Åtgärder för bekämpning av mul- och klövsjuka regleras i kapitel II. I kapitlets första avsnitt finns bestämmelser om sjukdomsanmälan till behörig myndighet. Om det, innan officiella insatser vidtagits i enlighet med direktivet, finns anledning att misstänka ett fall av mul- och klövsjuka skall veterinär eller andra som i sitt arbete kommer i kontakt med djur utan dröjsmål anmäla detta till den behöriga myndigheten.

Andra avsnittet innehåller bestämmelser om vilka ytterligare åtgärder som skall vidtas vid misstanke om smitta. Bl.a. regleras undersökning och provtagning på berörd anläggning. Dessutom

uppställs krav på inventering av djur samt registrering av varor, produkter och material. Avsnittet innehåller även bestämmelser om krav på transportförbud och andra åtgärder som är nödvändiga för att undvika smittspridning. Vidare finns bestämmelser om s.k. bekämpningszoner. Sådana zoner skall upprättas om det är nödvändigt med hänsyn till risken för smittspridning. Transporter och besök till, från och inom sådana avgränsade områden skall förbjudas.

I kapitlets tredje avsnitt finns bestämmelser om åtgärder vid konstaterat sjukdomsutbrott. I avsnittet uppställs krav på undersökning, provtagning, inventering och registrering av djur, varor m.m. Vidare regleras avlivning av djur samt såväl hantering av bl.a. varor, produkter och substanser som restriktioner och övervakning av transporter av exempelvis hästdjur.

I avsnitt 4, som avser konstaterade sjukdomsutbrott, finns bestämmelser om särskilda åtgärder i vissa angivna fall. Det handlar om åtgärder som skall vidtas vid vissa anläggningar och lokaliteter, nämligen i laboratorier, djurparker m.m. samt i slakterier vid gränsstationer och i transportmedel.

I avsnitt 5 finns bestämmelser om undantag i vissa fall samt om s.k. kontakthanläggningar där mul- och klövsjuka kan ha förts in.

Kapitlets sjätte avsnitt, som även det omfattar åtgärder vid konstaterade sjukdomsutbrott, reglerar upprättande av och åtgärder i s.k. skydds- och övervakningszoner. Sådana områden skall upprättas omedelbart efter det att ett utbrott av mul- och klövsjuka bekräftats och avser visst område runt det bekräftade sjukdomsfallet. Registrering och inventering av djur, förbud mot förflyttningar av djur mellan olika anläggningar samt besöksdokumentation i vissa fall är exempel på åtgärder som skall respektive får vidtas i sådana områden.

Avsnitt 7 innehåller bestämmelser om s.k. restriktionszoner och fria zoner. Sådana zoner skall upprättas om mul- och klövsjukevirus kan antas sprida sig trots att åtgärder enligt direktivet vidtagits. Avsnittet reglerar de begränsningar som skall gälla inom restriktionszonerna samt innehåller även

bestämmelser om djurägares skyldighet att på den behöriga myndighetens begäran lämna information till denna. Begränsningar i restriktionszonen får omfatta även den fria zonen.

Slutligen omfattar avsnitt 8 regler om vaccinering och avsnitt 9 kriterier för återupprättande av status som område fritt från mul- och klövsjuka.

Direktivets kapitel III innehåller bestämmelser om förebyggande åtgärder avseende laboratorier (avsnitt 10), standarder för diagnoser (avsnitt 11), beredskapsplaner (avsnitt 12), upprättande av kontrollcentrum och expertgrupper (avsnitt 13) samt antigen- och vaccinbanker (avsnitt 14).

Kapitel IV och V innehåller genomförande- och övergångsbestämmelser.

Bilagorna avser bl.a. definition av sjukdomsutbrott (bilaga I), undersökning och provtagning (bilaga III), restriktioner för förflyttning av hästdjur (bilaga VI) samt beredskapsplaner (bilaga XVII).

3 Nationell rätt

3.1 Epizootilagen

Epizootilagen (1999:657) innehåller bestämmelser om förebyggande åtgärder och bekämpning av epizootiska sjukdomar. Med epizootisk sjukdom förstås allmänfarliga djursjukdomar som kan spridas genom smitta bland djur eller från djur till människa. Allmänfarliga djursjukdomar är sådana sjukdomar som kan utgöra ett allvarligt hot mot människors eller djurs hälsa eller medföra stora ekonomiska förluster för samhället. De sjukdomar som omfattas av lagen anges i verkställighetsföreskrifter som meddelas av Statens jordbruksverk. Bland dessa sjukdomar finns mul- och klövsjuka.

I lagen finns bl.a. bestämmelser om enskilda ansvar och anmälningsplikt. Den som har anledning att misstänka att en epizootisk sjukdom har drabbat djur i hans vård skall omedelbart anmäla detta till en veterinär. Till dess besked av en veterinär föranleder annat skall djurägaren eller djurskötaren göra vad som rimligen kan begäras för att förhindra eller begränsa smittspridning. Veterinären skall omedelbart göra en undersökning för att fastställa sjukdomens art och i övrigt göra vad som är nödvändigt för att förhindra att smitta sprids. Veterinärer är skyldiga att vid misstanke om epizootisk sjukdom skyndsamt underrätta Statens jordbruksverk och länsstyrelsen. Länsstyrelsen skall i sin tur underrätta vissa andra berörda instanser. Även den som är ansvarig för ett laboratorium och som i sin

verksamhet där konstaterar att ett djur smittats har motsvarande anmälningsplikt som gäller för en veterinär.

Lagen innehåller vidare bestämmelser om s.k. spärrförklaring och smittförklaring. Enligt dessa skall en veterinär som har grundad anledning att anta att ett fall av epizootisk sjukdom har inträffat, i den utsträckning som behövs för att motverka smittspridning, besluta om förbud mot att besöka eller lämna eller utföra transporter till och från det område där sjukdomsfallet inträffat eller där smitta annars kan antas förekomma (spärrförklaring). Beslutet skall snarast underställas den myndighet som regeringen bestämmer, som snarast skall pröva om det skall fortsätta att gälla. Om det är klarlagt att ett fall av epizootisk sjukdom har inträffat skall den myndighet som regeringen bestämmer besluta om förbud av angivet slag för de områden där smitta förekommer och om andra begränsningar i hanteringen av djur och varor, allt i den omfattning detta behövs för att motverka smittspridning (smittförklaring). Under samma förutsättningar skall regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer också föreskriva eller besluta om förbud mot transporter av djur eller varor till, från eller inom områden som gränsar till områden där smitta förekommer och om förbud mot tillträde till vissa djuranläggningar. Ett beslut om spärr- eller smittförklaring skall upphävas så snart det blivit klarlagt att det inte längre finns förutsättningar för beslutet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får vidare meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om åtgärder, som exempelvis slakt eller avlivning av djur, oskadliggörande av döda djur eller material som kan sprida smitta, smittrening, skyddsympning, undersökning av djur i kontrollsyfte samt begränsningar och villkor i hanteringen av djur eller annan förebyggande behandling av djur.

Lagen innehåller också bestämmelser om skyldighet för bl.a. slakteriinrättningar och bearbetningsanläggningar att på olika sätt bistå vid bekämpningen av epizootiska sjukdomar.

Epizootilagen innehåller även bestämmelser om att staten skall ersätta den som på grund av föreskrifter eller beslut som har

meddelats med stöd av lagen drabbas av olika förluster eller kostnader. Slutligen finns det i lagen också bestämmelser om straffansvar och överklagande.

I epizootiförordningen (1999:659) föreskrivs att Statens jordbruksverk leder och samordnar de förebyggande åtgärderna och bekämpningen enligt epizootilagen. Vidare ges i förordningen bemyndigande för Statens jordbruksverk att meddela föreskrifter och beslut enligt lagen.

3.2 Ordningslagen

Enligt 2 kap. 1 § 3 regeringsformen är varje medborgare mot det allmänna tillförsäkrad frihet att anordna och bevista sammankomst för upplysning, meningsyttring eller annat liknande syfte (mötesfriheten). Enligt 2 kap. 12 § regeringsformen får, under vissa närmare förutsättningar, mötesfriheten begränsas genom lag. Enligt 2 kap. 14 § regeringsformen får mötesfriheten begränsas endast av hänsyn till ordning och säkerhet, till trafiken, till rikets säkerhet eller för att motverka farsot. Begränsning får göras genom annan författning än lag om den görs med hänsyn till rikets säkerhet eller för att motverka farsot.

Ordningslagen omfattar särskilda föreskrifter om bl.a. allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. Lagen innehåller bestämmelser som begränsar mötesfriheten enligt regeringsformen. Exempelvis finns krav på tillstånd eller anmälan för anordnande av sammankomster och tillställningar, ordningsföreskrifter samt regler om polisens rätt att inställa, upplösa och förbjuda sammankomster och tillställningar. I lagen finns även bestämmelser om förbud mot sammankomster och tillställningar i vissa fall. Det finns bl.a. ett bemyndigande för regeringen att föreskriva att sammankomster och tillställningar inte får hållas inom ett visst område, om förbudet är nödvändigt för att motverka epidemier. I sistnämnda fall får en länsstyrelse föreskriva förbud vad avser länet eller del därav.

4 Genomförandet

4.1 Utgångspunkter

Direktivet ersätter ett tidigare direktiv (85/511/EG) om gemenskapsåtgärder för bekämpning av mul- och klövsjuka. Många av bestämmelserna i det nya direktivet är i sak inte nya utan återfinns i det äldre direktivet. I de fall då direktivets bestämmelser inte innebär några nya krav i förhållande till tidigare EG-rätt är utgångspunkten att bestämmelserna i de delarna stämmer överens med gällande nationell rätt. Promemorian innehåller inga särskilda överväganden om detta.

De föreslagna lagändringarna syftar i första hand till att uppfylla kraven i direktivet om gemenskapsåtgärder för bekämpning av mul- och klövsjuka. Bestämmelserna i epizootilagen gäller emellertid generellt i fråga om bekämpning av epizootiska sjukdomar. De nya lagbestämmelserna kommer därför att bli tillämpliga även vid misstanke om eller konstaterade utbrott av andra epizootiska sjukdomar än mul- och klövsjuka. När det gäller sådana sjukdomar förutsätts att regeringen eller Statens jordbruksverk utnyttjar den utökade besluts- och föreskriftsrätten endast i den mån och i den utsträckning gällande EG-lagstiftning på området så tillåter.

4.2 Promemorians förslag avseende ändringar i epizootilagen

4.2.1 Utökad anmälningskyldighet

Promemorians förslag: Den som i sitt yrke kommer i kontakt med djur eller produkter av djur och har anledning misstänka att ett fall av epizootisk sjukdom har inträffat skall vara skyldig att skyndsamt anmäla detta till Jordbruksverket och länsstyrelsen.

Skälen för promemorians förslag: Artikel 3 i direktivet innehåller bl.a. bestämmelser om vilka som är skyldiga att anmäla ett misstänkt eller konstaterat fall av mul- och klövsjuka. Av artikel 3.1 b följer att djurens ägare eller andra personer som har djuren i sin vård är skyldiga att till den behöriga myndigheten eller den officiella veterinären anmäla misstänkt förekomst av mul- och klövsjuka. Enligt artikel 3.1 c är veterinärer, högre tjänstemän vid laboratorier och alla personer som i sitt arbete kommer i kontakt med djur av mottagliga arter eller produkter från sådana djur skyldiga att utan dröjsmål till den behöriga myndigheten anmäla varje kännedom om förekomst eller misstänkt förekomst av mul- och klövsjuka som de får innan några officiella insatser enligt direktivet vidtagits.

Nationella bestämmelser om anmälningskyldighet finns i 2 och 3 §§ epizootilagen. I 2 § föreskrivs en skyldighet för den som har djur i sin vård att till veterinär anmäla ett misstänkt fall av epizooti. Vidare är en veterinär som har anledning misstänka att ett fall av epizooti har inträffat skyldig att anmäla detta till Jordbruksverket och länsstyrelsen (3 § tredje stycket lagen). Därutöver är ansvariga på laboratorier skyldiga att anmäla konstaterade fall av epizootier till Jordbruksverket och länsstyrelsen (3 § sista stycket).

Epizootilagen innehåller ingen generell skyldighet för den som i sitt arbete kommer i kontakt med djur eller produkter av djur

att anmäla ett konstaterat eller misstänkt fall av epizooti. För att uppfylla direktivets krav på anmälningsskyldighet måste epizootilagen således kompletteras med en bestämmelse om detta. Bestämmelsen bör kunna utformas så, att anmälningsskyldigheten gäller för den som i sitt yrke har anledning att misstänka att ett sjukdomsfall har inträffat. Enligt lydelsen i artikel 3.1 c skall visserligen varje kännedom om förekomst eller misstänkt förekomst av mul- och klövsjuka anmälas av den anmälningspliktige. Anmälningsplikten tar dock uttryckligen sikte på sådan kännedom om smitta som den enskilde fått innan några officiella åtgärder enligt direktivet har vidtagits. Bestämmelsen måste därmed förstås så att den i princip avser iakttagelser som görs innan det vid en officiell smittutredning eller vid analysarbete på ett laboratorium med säkerhet kunnat konstateras att ett visst djur är bärare av smitta.

Artikel 3.1 c föreskriver att anmälan skall göras till den behöriga myndigheten, vilken i aktuella avseenden är Jordbruksverket. För att en eventuell smittutredning snabbt skall kunna påbörjas och för att underlätta för den anmälningspliktige är det lämpligt att anmälan i praktiken görs till distriktsveterinären, som organisatoriskt sett tillhör Jordbruksverket. Det finns skäl att i enlighet med vad som nu gäller för veterinärer och laboratorieansvariga ställa krav på att anmälan även görs till länsstyrelsen.

4.2.2 Restriktioner av förflyttningar av material m.m. som kan sprida smitta och registrering av sådant material

Promemorians förslag: Det bemyndigande som ger regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer rätt att, i syfte att förebygga eller bekämpa epizootiska sjukdomar, meddela föreskrifter eller fatta beslut i det enskilda fallet om förbud mot vissa transporter vidgas så att föreskrifts- och beslutsrätten också omfattar förbud mot transporter av avfall och annat material.

Det införs ett nytt bemyndigande som ger regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, rätt att meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om förflyttningar av fordon.

Vidare kompletteras bemyndigandet för regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, att meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet beslut om journalföring i fråga om djur, produkter av djur och djurtransporter med en rätt att meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om registrering av avfall och annat material.

Slutligen vidgas bemyndigandet som ger regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer rätt att meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om oskadliggörande av döda djur, produkter av djur samt av avfall och annat material så att föreskriftsrätten och beslutsrätten omfattar även andra varor än djurprodukter.

Skälen för promemorians förslag: Enligt artikel 5.1 i direktivet skall medlemsstaterna se till att alla transporter till och från en anläggning där det finns ett misstänkt fall av mul- och klövsjuka förbjuds. Förbudet skall enligt 5.1 a särskilt gälla transporter från anläggningen av kött eller slaktkroppar, köttprodukter, mjölk eller mjölkprodukter, sperma, ägg eller embryon av djur av mottagliga arter eller av djurfoder, redskap, föremål eller andra substanser, såsom ull, hudar och skinn, borst och animaliskt avfall, slam, gödsel och annat som kan överföra mul- och klövsjukevirus. Vidare skall förbud enligt 5.1 b gälla förflyttning av djur av arter som inte är mottagliga för smitta och enligt 5.1 d förflyttningar av fordon till och från anläggningen. Motsvarande åtgärder skall enligt artikel 10.1 vidtas då ett utbrott av mul- och klövsjuka har konstaterats.

I 8 § epizootilagen finns bemyndiganden för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att i vissa särskilt angivna fall meddela föreskrifter eller beslut i det enskilda fallet för att förebygga eller bekämpa epizootiska sjukdomar. De föreskrifter eller beslut som kan meddelas med stöd av 8 § är inte

begränsade till åtgärder vid konstaterat fall av epizootisk sjukdom (prop. 1998/99:88 s. 47). Punkten 8 i bestämmelsen avser begränsningar och villkor vad gäller hanteringen av djur, produkter av djur, andra varor och annat material. Punkten 9 avser transporter av djur eller varor.

För att kunna genomföra direktivets bestämmelser om transportförbud bör det bemyndigande som ges i punkten 9 vidgas så att det – till skillnad från vad som gäller i dag – ger utrymme för att besluta eller föreskriva förbud även mot transporter av avfall och annat material. I förtydligande syfte bör bestämmelserna i punkterna 8 och 9, vilka båda reglerar begränsningar i hanteringen, slås samman till en punkt.

Dessutom bör ett nytt bemyndigande införas som ger regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer rätt att meddela föreskrifter eller besluta i det enskilda fallet om begränsningar eller andra villkor vad gäller förflyttningar av fordon.

Enligt artikel 4.3 c i direktivet skall den behöriga myndigheten tillse att alla lager av olika djurprodukter, slam, gödsel samt djurfoder och strö på en anläggning med misstänkt smitta registreras och att uppgifterna bevaras. Motsvarande krav gäller enligt artikel 10 i fråga om en anläggning där det finns ett konstaterat fall av mul- och klövsjuka.

Epizootilagen ger i dag inte stöd för att föreskriva om skyldighet att föra register eller journaler över förekomsten av avfall och annat material. Lagen bör därför kompletteras med en sådan bestämmelse. Detta kan lämpligen göras genom ett tillägg till bemyndigandet i 8 § 10, som i dag innefattar en rätt att meddela föreskrifter eller fatta beslut i det enskilda fallet om journalföring av djur, produkter av djur och djurtransporter.

Slutligen bör bemyndigandet i 8 § 3 som ger regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer rätt att meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om oskadliggörande av döda djur, produkter av djur samt av avfall och annat material vidgas till att avse även andra varor än djurprodukter. Syftet med den ändringen är att uppnå en större enhetlighet när det gäller att

ange vilka varor, produkter m.m. som kan bli föremål för åtgärder enligt de olika bemyndigandena i bestämmelsen.

4.2.3 Tillfälliga bekämpningszoner

Promemorians förslag: Om det finns grundad anledning att anta att en epizootisk sjukdom har inträffat och om det är nödvändigt för att motverka smittspridning skall den myndighet som regeringen bestämmer besluta om förbud mot att besöka, lämna eller utföra transporter till och från eller inom ett område som gränsar till det område där det misstänkta sjukdomsfallet inträffat eller där det annars kan finnas risk för spridning av smitta.

Skälen för promemorians förslag: Avsnitt 2 i direktivet innehåller bestämmelser om vilka åtgärder medlemsstaterna skall vidta vid misstanke om ett utbrott av mul- och klövsjuka (artikel 4–9). I artikel 4 föreskrivs bl.a. skyldighet för den behöriga myndigheten att inleda ett officiellt undersökningsförfarande (artikel 4.2), att genomföra en inventering av djuren på den anläggning där smitta misstänks förekomma (artikel 4.3 a och b) och att besluta om förbud mot transporter av vissa djur till och från den aktuella anläggningen (artikel 4.3 d). Artikel 5 innehåller, som framgår av redogörelsen i föregående avsnitt, ytterligare bestämmelser om skyldighet att besluta om förbud mot transporter och förflyttningar till och från en anläggning där smitta kan antas finnas. Utöver de i det avsnittet redovisade bestämmelserna om förbud mot transport och förflyttning av djur och varor m.m. innehåller artikel 5 också en skyldighet att besluta om förbud mot förflyttning av personer (5.1 c).

Enligt artikel 7 skall den behöriga myndigheten ha möjlighet att inrätta en s.k. tillfällig bekämpningszon. En sådan zon skall kunna inrättas om det krävs med hänsyn till det epidemiologiska läget. Omständigheter som kan motivera att en tillfällig bekämpningszon inrättas kan enligt direktivet vara särskilt hög djurtäthet av tamdjur eller vilt som tillhör mottagliga arter, intensiva

förflyttningar av djur eller personer som har varit i kontakt med djur av mottagliga arter, fördröjningar av anmälning av misstanke om sjukdom eller otillräcklig information om varifrån mul- och klövsjukesviruset kommer och hur det har förts in.

Om en tillfällig bekämpningszon inrättas skall enligt artikel 7.2 åtminstone de åtgärder som anges i artikel 4.2, 4.3 a, 4.3 b, 4.3 d och 5.1 vidtas beträffande anläggningar som ingår i zonen. Dessa åtgärder innefattar, som framgår av det som nyss sagts, bl.a. beslut om besöksförbud och förbud mot förflyttningar och transporter.

Bestämmelsen om inrättande av en tillfällig bekämpningszon måste uppfattas så att den gäller situationer då det ännu inte kunnat konstateras att ett sjukdomsfall har inträffat. Den får vidare förstås så att de åtgärder som den behöriga myndigheten har att vidta om den bedömer att en sådan zon skall inrättas avser andra anläggningar än sådana vid vilka det kan antas att smitta förekommer. Åtgärderna kan – beroende på hur zonen bestäms – komma att gälla även anläggningar inom områden som inte gränsar till fastigheter där smitta kan antas förekomma.

I 4 och 5 §§ epizootilagen finns bestämmelser om begränsningar av personers rörelsefrihet och om restriktioner gällande transporter av djur och varor m.m.

Bestämmelserna i 4 § är tillämpliga om det föreligger misstanke om epizootisk sjukdom. Enligt paragrafen skall en veterinär, som har grundad anledning att anta att ett fall av epizootisk sjukdom har inträffat i den utsträckning som behövs för att motverka smittspridning, besluta om förbud mot att besöka eller lämna eller utföra transporter till eller från det område där sjukdomsfallet inträffat eller där smitta annars kan antas förekomma (spärrförklaring).

I 5 § regleras vilka åtgärder som skall vidtas av den behöriga myndigheten i fall då det är klarlagt att ett fall av epizootisk sjukdom har inträffat (smittförklaring). Dessa innefattar bl.a. förbud enligt 4 § och förbud mot transporter av djur eller varor till, från eller inom områden som gränsar till områden där smitta förekommer.

De återgivna reglerna ger inte tillräckligt stöd för att kunna fatta sådana beslut som kan bli aktuella i enlighet med artikel 7 i direktivet. En veterinärs beslut om spärrförklaring enligt 4 § epizootilagen kan endast meddelas i fråga om områden där sjukdomsfallet inträffat eller där smitta annars kan antas förekomma. Utrymmet att besluta om förbud m.m. enligt 5 § är visserligen i vissa delar större i och med att förbud mot transport av varor och djur också kan gälla områden som gränsar till sådana områden där smitta kan antas förekomma. Beslutsrätten enligt den paragrafen förutsätter dock att det är klarlagt att ett sjukdomsutbrott har inträffat.

En nytt bemyndigande bör därför införas som ger regeringen eller efter regeringens bemyndigande den behöriga myndigheten rätt att besluta om förbud mot att besöka, lämna eller utföra transporter till och från eller inom ett område som gränsar till det område där det misstänkta sjukdomsfallet inträffat eller inom ett område där det annars kan finnas risk för smitta.

De beslut som kan bli aktuella att fatta enligt artikel 7.2 jämfört med artikel 4.2 och 4.3 a och b bör kunna meddelas med stöd av de bemyndiganden som ges i 8 § epizootilagen. Föreskriftsrätten enligt den paragrafen gäller, som nämnts tidigare, inte bara då det har kunnat konstateras att ett fall av mul- och klövsjuka har inträffat utan också då det finns anledning att anta att ett djur har drabbats av sjukdom.

4.2.4 Villkor för tillträde till djuranläggningar efter ett konstaterat sjukdomsutbrott m.m.

Promemorians förslag: Det bemyndigande i epizootilagen som ger regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer rätt att meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om förbud mot tillträde till vissa djurstallar eller andra anläggningar där djur hålls vidgas så att föreskrifts- och beslutsrätten uttryckligen avser även villkor för tillträde till sådana anläggningar.

Vidare införs ett nytt bemyndigande som ger regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer rätt att meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om dokumentation av besök vid anläggning där djur hålls.

Skälen för promemorians förslag: I direktivet finns ett antal bestämmelser som ger medlemsstaterna rätt att i vissa situationer besluta om villkor för tillträde till anläggningar där djur hålls. Som exempel kan nämnas artikel 15.1, som föreskriver en skyldighet för medlemsstaterna att se till att lämpliga åtgärder för biosäkerhet vidtas om djur av mottagliga arter på vissa anläggningar, exempelvis laboratorier och andra anläggningar med djur för vetenskapliga ändamål, hotas av smitta. Sådana åtgärder kan enligt bestämmelsen innefatta begränsning av tillträde till den aktuella anläggningen eller särskilda villkor för tillträdet. Andra bestämmelser som ger medlemsstaterna rätt att ställa upp villkor för tillträde till anläggningar där djur hålls finns i artikel 24.2 d och artikel 43 jämfört med bilaga VI. Enligt de bestämmelserna tillåts medlemsstaterna att inom de s.k. skydds- och övervakningszoner som vid ett sjukdomsutbrott skall inrättas runt en smittad fastighet införa särskilda restriktioner rörande förflyttning m.m. av hästdjur. Om sådana restriktioner införs skall åtgärderna genomföras med hänsyn till vad som sägs i bilaga VI. I bilaga VI föreskrivs bl.a. krav på att hästägare, veterinärer, hovslagare m.fl. som besöker anläggningar där djur av mottagliga arter hålls skall registreras.

I epizootilagen finns ett bemyndiganden för regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer att förbjuda tillträde till anläggningar där djur hålls om det är klarlagt att ett fall av epizootisk sjukdom har inträffat (5 § andra stycket 2). Lagen medger inte uttryckligen att föreskrifter får utfärdas om villkor för tillträde till en sådan anläggning. Det kan i vissa situationer, då det inte är aktuellt att besluta om tillträdesförbudet, finnas behov av att villkora tillträdet till en anläggning. Lagen bör kompletteras med ett uttryckligt bemyndigande om detta.

När det gäller direktivets krav på registrering av besök till vissa anläggningar bör ett särskilt bemyndigande föras in i lagen som ger regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer rätt att utfärda föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om dokumentation om besök vid en anläggning med djur. Härigenom blir det möjligt att meddela föreskrifter om skyldighet för den som håller djur på anläggningen, eller en veterinär, att i en journal eller liknande dokumentera vilka personer som besöker anläggningen.

Syftet med den i direktivet föreskrivna registreringsplikten får antas vara att möjliggöra att vid spridning av smitta spåra personer som varit i kontakt med djur på en viss anläggning. Även om direktivet använder begreppet registrering bör avsikten dock inte vara att ställa krav på inrättandet av ett personregister eller annan behandling av personuppgifter som omfattas av personuppgiftslagen (1998:204). Endast ett fåtal personer bör ha anledning att besöka en anläggning med smittade djur, varför det kan antas att dokumentationen i praktiken kommer att omfatta endast ett begränsat antal personer. Det bör därför inte heller finnas något behov av att t.ex. behandla personuppgifterna i dator eller strukturera uppgifterna för att möjliggöra en sökning på sätt som krävs för att personuppgiftslagen skall vara tillämplig. Det föreslagna bemyndigandet är således inte tänkt att användas för att föreskriva undantag från personuppgiftslagen.

4.2.5 Upplysningsskyldighet vid en omfattande epizooti

Promemorians förslag: För att förebygga eller bekämpa epizootiska sjukdomar får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om skyldighet att lämna uppgifter som kan ha betydelse för arbetet med att förebygga eller bekämpa epizootiska sjukdomar.

Skälen för promemorians förslag: I artikel 45.1 finns en skyldighet för medlemsstaterna att, bl.a. vid spridning av smitta

som kan leda till en omfattande epizooti, låta dela in sina territorier i en eller flera s.k. restriktionszoner och fria zoner. Enligt artikel 48.1 skall medlemsstaterna se till att vissa åtgärder vidtas i restriktionszonen för att kontrollera förflyttningar av djur. Sålunda skall djurägare inom restriktionszonen på begäran av den behöriga myndigheten lämna uppgifter om de djur som anländer till eller lämnar djurägarens anläggning. Även personer som medverkar i transporter eller försäljningar av djur av mottagliga arter skall på begäran lämna uppgifter om transporterade eller sålda djur. Uppgiftsskyldigheten får enligt artikel 48.2 utvidgas till att avse även djurägare i den fria zonen.

Det finns inte något stöd i epizootilagen för att föreskriva om sådan uppgiftsskyldighet. Ett nytt bemyndigande bör därför föras in som ger regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer rätt att föreskriva eller i det enskilda fallet besluta om skyldighet att till Jordbruksverket lämna uppgifter som kan vara av betydelse för arbetet med att förebygga eller bekämpa epizootiska sjukdomar. Ett sådant bemyndigande kan lämpligen tas in som en ny punkt i nuvarande 8 §.

4.2.6 Andra åtgärder för att förebygga eller bekämpa epizootiska sjukdomar

Promemorians förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om andra åtgärder som har beslutats av kommissionen eller som är nödvändiga för att förebygga eller bekämpa epizootiska sjukdomar.

Skälen till promemorians förslag: I direktivet finns ett flertal bestämmelser som medger att medlemsstaterna vidtar andra nödvändiga och proportionerliga åtgärder än sådana som direkt föreskrivs i direktivet (se t.ex. artikel 35 och artikel 43).

Mul- klövsjuka och andra epizootier är mycket smittsamma sjukdomar och det kan vara svårt att innan ett sjukdomsutbrott

har inträffat kunna förutse vilka åtgärder som kan bli nödvändiga för att effektivt kunna förhindra smittspridning. Till detta kommer att kommissionen, enligt ett flertal artiklar i direktivet, har rätt att i vissa fall besluta vilka åtgärder en medlemsstat skall genomföra. Detta kan exempelvis gälla vid utbrott av mul- och klövsjuka i närheten av vissa särskilda lokaliteter där djur av mottagliga arter hålls (artikel 17) eller vid beslut om nödvaccinering (artikel 50.6). Motsvarande bestämmelser om kommissionens beslutsrätt finns i andra EG-direktiv om bekämpning av djursjukdomar. Det kan alltså inte uteslutas att det vid ett sjukdomsutbrott kan bli nödvändigt att vidta andra åtgärder än sådana som ryms inom lagens nuvarande bemyndiganden. Dessa åtgärder kommer inte sällan att behöva genomföras inom en ytterst kort tidsperiod. Bedömningen är därför att en möjlighet till nödvändig flexibilitet måste finnas i lagen. Bemyndigandet i 8 § bör därför, i likhet med vad som i dag gäller enligt zoonoslagen (1999:658), kompletteras med ett bemyndigande som ger möjlighet att föreskriva och meddela beslut om andra åtgärder som är nödvändiga för att effektivt kunna förebygga och bekämpa epizootier.

4.3 Promemorians förslag avseende ändringar i ordningslagen

Promemorians förslag: Regeringen, eller i fråga om ett län, efter regeringens bemyndigande en länsstyrelse, får rätt att förbjuda att offentliga sammankomster och offentliga tillställningar hålls inom ett visst område om det är nödvändigt för att förebygga och bekämpa epizootier enligt epizootilagen.

Skälen till promemorians förslag: I direktivet ställs krav på att det inom de s.k. skyddszoner som skall inrättas vid ett bekräftat mul- och klövsjukesutbrott skall vidtas vissa åtgärder. Dessa innefattar bl.a. förbud mot mässor, marknader, utställningar m.m. där djur av mottagliga arter hålls. Den behöriga myndigheten ges rätt att utvidga förbuden till att gälla evenemang med samlingar

av människor som kan komma i kontakt med djur av mottagliga arter om det finns risk för spridning av mul- och klövsjukevirus (artikel 24.1 c).

Epizootilagen ger inte stöd för att besluta eller meddela föreskrifter om sådana begränsningar i mötesfriheten som avses i direktivet.

Som redogjorts för i avsnitt 3.2 får enligt 2 kap. 12 och 14 §§ regeringsformen mötesfriheten begränsas under vissa angivna förutsättningar. Begränsning får i första hand göras genom lag. I vissa fall kan begränsningar även göras i annan författning. t.ex. om det sker för att motverka farsot. Begreppet farsot får anses innefatta epizootiska sjukdomar.

Ordningsslagen (1993:617) innehåller bestämmelser om allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. Enligt 2 kap. 15 § första stycket får regeringen föreskriva att allmänna sammankomster och offentliga tillställningar inte får hållas inom ett visst område bl.a. om förbudet är nödvändigt för att motverka epidemier. Enligt bestämmelsens andra stycke får, regeringen, eller efter regeringens bemyndigande, en länsstyrelse på samma grunder meddela föreskrifter om förbud mot sammankomster och offentliga tillställningar i fråga om länet eller del därav. Begreppet epidemi omfattar inte djursjukdomar (epizooti).

Det kan i vissa situationer finnas behov av att förbjuda sammankomster mellan personer som har varit eller kan förväntas komma i kontakt med djur av mottagliga arter. Ett exempel på detta är lantbruksmässor. Bestämmelser om begränsningar i mötesfriheten bör samlas i ordningsslagen. Det föreslås därför att bemyndigandena i 2 kap. 15 § första och andra stycket ordningsslagen kompletteras med en rätt att föreskriva om förbud mot sammankomster och offentliga tillställningar för att motverka epizootiska sjukdomar.

Statens jordbruksverk är behörig myndighet för epizootier enligt epizootilagen. Det är därför lämpligt att länsstyrelsen samråder med verket innan föreskrifter meddelas.

5 Konsekvenser

I promemorian förslås lagändringar som framför allt består av bemyndiganden för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter och fatta beslut för att genomföra det beslutade EG-direktivet för bekämpning av mul- och klövsjuka. Med myndighet åsyftas i merparten av fallen Statens jordbruksverk.

De krav som Jordbruksverket har skyldighet respektive rätt att ställa på enskilda kan förutsägas innebära ett visst merarbete och därmed vissa kostnader för den enskilde.

Vilka ekonomiska konsekvenser som de föreslagna författningsändringarna kan tänkas medföra i samband med ett epizootiutbrott beror bl.a. på utbrottets omfattning och geografiska utbredning samt dess spridningsbenägenhet och utveckling i stort. Kostnaderna är också avhängiga av hur snabbt bekämpningsåtgärder kan sättas in och hur kraftfulla och effektiva dessa är. Det är därför inte möjligt att närmare beräkna de ekonomiska konsekvenserna. Vid en svårbemästrad situation kan kostnaderna för samhället i stort bli avsevärda.

För att hålla kostnaderna på en så låg nivå som möjligt är det viktigt att myndigheterna har de befogenheter som krävs för en optimal bekämpning.

För näringsidkarnas del kan de nya kraven på anmälan i fall av epizooti innebära nya administrativa bördor, liksom möjligheterna att föreskriva om krav på registrering och journalföring. Detta kan medföra ökad arbetsbelastning och därmed vissa kostnader för enskilda. Samtidigt bidrar dessa åtgärder med all sannolikhet till att begränsa och snabbare komma till rätta med

ett utbrott av en epizootisk sjukdom, vilket i längden är kostnadsbesparande både för enskilda och samhället i stort. Härutöver tillkommer sannolikt, i varje fall initialt, en viss ökning i administrativa kostnader på myndighetsnivå.

6 Författningskommentarer

6.1 Ändringar i epizootilagen (1999:657)

3 §

Ändringen innebär att paragrafens andra och tredje stycke har flyttats till en ny paragraf, 3 a §.

3 a §

Paragrafen är ny. Den har behandlats i avsnitt 4.1. Innehållet i första stycket motsvarar bestämmelsen i nuvarande 3 § andra stycket. Anmälningssplikten i den bestämmelsen har utökats till att gälla inte bara veterinärer utan även andra personer som i sitt yrke kommer i kontakt med djur eller produkter av djur och som har anledning att misstänka att ett fall av mul- och klövsjuka eller en annan epizooti har inträffat. Det kan t.ex. handla om hovslagare eller seminörer.

Andra stycket motsvarar nuvarande 3 § tredje stycket.

Genom ändringarna genomförs artiklarna 3.1 a, 3.1. b och 3.1 c i direktivet.

4 a §

Paragrafen är ny. Den har behandlats i avsnitt 4.3. Bestämmelsen innebär att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ges möjlighet att inrätta s.k. tillfälliga bekämpningszoner. Om en sådan zon inrättas skall myndigheten förbjuda besök till och från samt transporter till, från eller inom det

aktuella området. Beslutsrätten gäller i fall då det kan misstänkas att ett fall av epizootisk sjukdom har inträffat. De områden som avses i bestämmelsen är dels sådana områden som gränsar till ett område där smitta kan antas förekomma, dels icke gränsnära områden där det kan finnas risk för spridning av smitta. Det är inte nödvändigt att det finns en konkret risk för smittspridning inom området. Det räcker att området bedöms vara särskilt utsatt ur smittosynpunkt och det av säkerhetsskäl anses nödvändigt att begränsa förflyttningar inom området. Det skall vara frågan om exceptionella förhållanden då de aktuella åtgärderna bedöms som nödvändiga för att motverka smittspridning. Det kan exempelvis handla om områden med mycket hög djurtäthet där en eventuell smitta skulle kunna spridas okontrollerat. Det kan också röra sig om situationer då myndigheterna har otillräcklig information om varifrån viruset kan komma och det bedöms som nödvändigt att spärra av t.ex. ett hamnområde för att förhindra att eventuell smitta kommer in i landet. Genom bestämmelsen genomförs artiklarna 7.1 och 7.2 i direktivet.

5 §

Ändringen, som har behandlats i avsnitt 4.4, innebär att bemyndigandet i andra stycket punkten 2 kompletteras med en rätt för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om villkor för tillträde till djurstallar eller anläggningar där djur hålls. Beslutanderätten gäller i de fall då det är klarlagt att fall av epizootisk sjukdom har inträffat och i den utsträckning som det behövs för att motverka smittspridning. Det kan handla om att föreskriva krav på rengöring av t.ex. klädsel eller begränsningar för vad som får tas in till respektive föras ut från anläggningen. Andra exempel kan vara krav på att skriva upp sig på en lista eller dylikt, se vidare kommentaren till 8 § punkten 9.

Genom de beskrivna tilläggen och kompletteringarna genomförs artiklarna 15.1, 24.2 d) och 43 jämfört med bilagan VI, 2.2.4.2 i direktivet.

7 §

Ändringen innebär att även beslut enligt 4 a § om besöks- eller transportförbud till och inom vissa områden skall upphävas av den myndighet som regeringen bestämmer så snart det inte finns grundad anledning att misstänka att ett sjukdomsfall har inträffat eller då beslut enligt 4 a § av andra skäl inte längre är nödvändiga för att motverka smittspridning.

8 §

Bemyndigandet i *punkten 3*, som ger regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer rätt att meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om oskadliggörande av döda djur, produkter av djur samt avfall och annat material som kan sprida smitta, har vidgats så att besluts- och föreskriftsrätten även omfattar andra varor än produkter av djur. Härmed avses t.ex. djurfoder. Bestämmelsen har behandlats närmare i avsnitt 4.3.2.

I paragrafens *åttonde punkt* har förts in ett nytt bemyndigande som ger regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer rätt att meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om begränsningar eller andra villkor vad gäller förflyttningar av fordon. Rätten att besluta om förbud mot förflyttning av fordon tar sikte på förflyttning av det tomma fordonet i sig.

Bemyndigandet i paragrafens *nionde punkt* motsvarar de bemyndiganden som i dag ges i punkterna 8 och 9. I förtydligande syfte har bestämmelserna i de båda punkterna, som bägge handlar om begränsningar eller andra villkor i hanteringen av djur, varor m.m., slagits ihop till en punkt. Dessutom har bemyndigandet vidgats så att föreskrifts- och beslutanderätten omfattar avfall och annat material. Bestämmelsen har behandlats närmare i avsnitt 4.3.2.

Bemyndigandet i *punkten tio* har kompletterats med en rätt för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om registrering av andra varor än produkter av djur och av avfall och

annat material. Med andra varor avses exempelvis djurfoder och med annat material bl.a. strö och gödsel. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 4.3.2.

Bemyndigandet i *punkten 11* är nytt och innebär att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ges rätt att meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om dokumentation av besök på en anläggning.

Bemyndigandena i punkterna 12 och 13 motsvarar de bemyndiganden som i dag ges i punkterna 11 och 12.

I *punkten 14* har ett nytt bemyndigande förts in som innebär att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ges rätt att meddela föreskrifter eller beslut i det enskilda fallet om skyldighet för enskilda att till Jordbruksverket lämna uppgifter som kan ha betydelse för att förebygga eller bekämpa epizootiska sjukdomar. Upplysningar om vilka djur som anländer till eller som lämnar en djuranläggning eller information om djurtransporter eller försäljning av djur är exempel på sådana uppgifter. Skyldigheten att lämna uppgifter kan omfatta den som säljer, transporterar eller annars äger djuren. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 4.3.5.

Bemyndigandet i *punkten 15* har behandlats i avsnitt 4.3.6. Bemyndigandet är *nytt* och gör det möjligt för regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om andra åtgärder än de som övriga bemyndiganden i lagen tar sikte på. Beslutanderätten omfattar dels åtgärder som Sverige är tvunget att genomföra till följd av ett kommissionsbeslut om bekämpning av ett visst sjukdomsutbrott, dels sådana åtgärder som är nödvändiga för att förebygga eller bekämpa epizootiska sjukdomar. I begreppet nödvändiga åtgärder ligger att en viss åtgärd får föreskrivas eller beslutas endast om samma syfte inte kan uppnås med mindre ingripande åtgärder.

Genom ändringarna genomförs artiklarna 13, 45.1 och 48 samt artiklarna 35, 43 i direktivet jämfört med bilaga VI 2.2.4.2.

6.2 Ändringar i ordningslagen (1993:617)

2 kap.15 §

Ändringen, som har behandlats i avsnitt 4.4, innebär att regeringen, eller, när det handlar om länet eller del därav, efter regeringens bemyndigande, en länsstyrelse får föreskriva att allmänna sammankomster och offentliga tillställningar inte får hållas inom ett visst område om detta är nödvändigt för att förebygga eller bekämpa epizootier. Genom ändringen genomförs artikel 21 och 24.1 c i direktivet. Föreskrifter som meddelats av länsstyrelsen skall föregås av samråd med Statens jordbruksverk.